

שנתבאר בס' א"ח וטוב לומר גם פרשת הקטורת אחר פרשת התמיד¹ כמו שנתבאר שם ויש נהגין לומר אביי הוה מסדר סדר המערכה וכו'² ורבין העולם³ וכו' ואם אי אפשר לומר הכל בצבור מפני שהצבור אין אומרים אלא פרשת התמיד בלבד יכול לומר הכל בביתו משיאור היום⁴ ולהורו ולקרות פרשת התמיד עם הציבור ואין לחוש שיהיה נראה כמקריב ב' תמידין ועובר בכל תוסף לפי שבקריאה אין בה משום כל תוסף⁵ ועל צד היותר טוב יכוין בפעם הב' שהוא כקורא בתורה⁶ וטוב לומר פרשת הקרבנות מעומד⁷ דוגמת הקרבנות שהיה מעומד⁸:

ב בשבת נהגין לומר פסוקי קרבן מוסף שבת אחר פרשת התמיד¹⁰ ואף על פי שעדיין לא התפללו שהריות¹¹ ואסור להקדים מוסף לתמיד של שחר¹² מכל מקום הרי אמרו כבר פרשת התמיד ואם תחשב אמירת הפסוקים של מוסף להקרבה גם אמירת פרשת התמיד נחשבה להקרבה אבל בראש חודש ויום טוב אין צריך להזכיר פסוקי קרבן מוסף אצל פרשת תמיד¹³ מפני שקורין בתורה בפסוקי מוסף ובמדינות אלו נהגין שמזכירין גם בראש חדש כרי לפרסם שהוא ראש חודש¹⁴:

ג נהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה¹⁵ דוגמת התורה שנתנה ברתת כמש"ש¹⁶ וירא העם ויגועו וגו' וכן עושין בשעה שמתפללין¹⁷ על שם כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך¹⁸ ויש מי שאומרים¹⁹ שאין להתנועע אלא בפסוקי דומרה שהם שבה והלל²⁰ אבל לא בתפלת י"ח רק בחתימת הברכות נהגין קצת להתנועע בנחת²¹ לקיים מפני שמי נחת הוא²² ולענין מעשה היאך שיעשה יעשה ובלבד שיכוין²³:

מזמ שיכול לומר קריאת שמע בעל פה ובו סעיף א':

א נהגו לקרות פרשת הקרבנות²⁴ וכן שאר פסוקים כגון זמירות ושירת חיים²⁵ וקריאת

יט ותיא ס"א. טור וש"ע ס"ה תבא. ובסידור לא הובאו פסוקים אלו.

כ הרב דוד אבודנהם ברכות השחר. רמ"א. וראה אחר במדבר רוח, ב. ואילך.

כא יתרו ב. דה. וראה ברכות כב, א.

כב המנהג ריני תפלה ס"ה מז. ספר הסידים ס"ה נג. שכלי הלכות ס"ה ז' (דין תפלה בלחש) כשם מעשה הנרכבה.

כג ריקניו פ' יתרו. אריות חיים הלכות בית הכנסת ס"ה כג. רמ"א שם. וראה מהניג מהר"ל הלכות תפלה עמ' תלו. הובא במ"א ס"ק ד.

כד תהלים לה, י.

כה וזהו שם פאטנ בשבועה ס"ה קוג. של"ה עניני תפלה (בתחילתו). מ"א שם.

כה ראה שבת קיח, ב' ולקמן רמ"א נא שפסקו חומרא נקראים הלל.

כו מהר"ע בספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי חלק א ס"ה לה. מ"א שם.

כז מלאכי ב, ה.

כח מ"א שם.

סימן מט

א ראה לעיל רמ"א טח.

ב ראה לקמן רמ"א נא.

ה מהר"ק ס"א. מהר"ב ס"ט.

ו ראה גם לעיל ס"ה א מהר"ק ס"ט.

ז על הכל ס"ה א כשם מהר"ם טרוטנבורג. טור ורמ"א. וכו' בגמ' הסידור.

ח ויבא לה, א. ונורסת רבינו: הוה מסדר. וכו' במשנת הסידים תפלה העשירי פ"ז אות א. סידור האריזל (ר' שבת).

ט ובגמ' הסידור: רבין העולם, בצבור ורמ"א שם.

י כדלעיל ס"ה מז מ"א וש"נ.

יא כ"י.

יב טור ורמ"א שם. מ"א ס"ק א.

יג ותיא רש הסי. עמק הברכה סוף סדר הקרבנות.

יד וזהו כג. ב. רמב"ם דל' ביאת מקדש פ"ה המ"ד.

טו וכו' לעיל ס"ה א מהר"ק ס"ד, אבל במהר"ב ס"ט פסק שאצ"ל מעומד. ועי' אנ"ק ח"א ע' שכה. ולענין מוטור לתורה עי' לקו"ש ח"ב עמ' 28 הע' 52.

טז סדר רב ענינים. טור וש"ע ס"א. ובגמ' הסידור לא הובאו פסוקים אלו אחר פ"ה התמיד (עפ"י ס' המונות ענין נוסח התפלה). כ"א בתפלה מוסף ולאחרי מוסף פ"ה להם המנים. ועי' לעיל ס"ה א מהר"ב סוף ס"ט.

טז ותיא ס"ק ב.

יז פסחים נח, ב. וש"נ. וראה גם לקמן ס' רפו ס"א.

יח ספר האשכול הלכות ברכות השחר. כל בו ס"ה ב ואריות חיים הלכות מאה ברכות. ס"ה יא. ש"ע.

הלכות ברכות השחר ממזג קעו

שמעו: וכיוצא בזה הכל בעל פה ואע"פ שאמרו חז"ל דברים שכתב אי אתה רשאי לאמרם בעל פה מ"מ כל דבר שהוא שגור ורגיל כפי הכל כגון אלו שאמרנו מותרו אבל אם לא שגור כפי הכל אע"פ ששגור בפיו אסור וי"א שמעם המנהג הוא שלא אסרו לומר דברים שכתב בעל פה אלא שאומר כדי להוציא אחרים ידי חובתם (אבל כל אחד לעצמו מותר ויש לזהר כסבא הראשונה אבל המקול כסבא האחרונה אין צורך למחות בידו) וסומא מותר לקרות בעל פה להברי הכל משום עת לעשות לה' הפרו תורתך:

ג מעם למה אומרים משנת איזהו מקומן וכו' ג' סעיפים:

א קבעו לשנות אחר פרשת התמיד פרק איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל כדו שזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא משנה ותלמוד דברייתא דרבי ישמעאל היא במקום התלמוד שהמרש כהלמוד ומפני שהוא תחלת תורת כהנים שהוא ראש לכל פרשת הקרבנות קבעו אצל הקרבנות וכן משנת איזהו מקומן קבעו אחר התמיד משום שנאמר ובעל מקום מוקטר מוגש לשמו וכי בכל מקום מקטירין ומגישין אלא אלו תלמודי חכמים שעוסקין בחלכות עבודה בכל יום בכל מקום שהם מעלה אני עליהם כאלו מקטירים ומגישים לשמי ועוד מפני שבפרק זה אין בו מחלוקת והוא משנה ברורה למשה מסיני:

ב אין קריאת פרק זה וברייתא זו עולה ללמוד משנה ותלמוד אלא למי שמבין אבל מי שאינו מבין צריך ללמוד ולהבין שאם לא כן אינו נחשב ללמוד שאף בתפלה מוטב להתפלל בלשון שמבין אלא שיש לומר שאף שהוא אינו מבין הקב"ה יודע בוונתו ומבין אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד כלל:

ג יש מקומות שאין אומרים איזהו מקומן בבית האבל מפני שאסור בהלמוד תורה ואין זה נכון שכל שהוא סדר היום אין בו משום תלמוד תורה לאבל כמו שכתבאר בסמ"ק תקנ"ד ובי"ד סימן שפ"ד:

-
- א ראה לקמן סי' נח ואילך.
  - ד מור וש"ע, לבוש, ולענין פסקי המוספין עיי' לקמן סי' תפח סי"ח, ולענין מפורש עיי' לקמן סי' רפד סי"ד.
  - ה גיטין טו, ב, וראה גם לקמן סי' רפד שם, הל' ת"ת פ"ב ה"ג.
  - ו ר"ח, הובא במחברדי גיטין שם רמז תג מור בשם הדור ר' חיים באור ידוע הלכות תפילין (ח"א סי' תקנה), ש"ע.
  - ז אור זרוע שם, דרכי זמנה, מ"א.
  - ח רא"ש הובא במור, תוס' תמורה יד, ב ר"ה דברים, לבוש.
  - ט תענית כח, א, תוספות ישינים ביוצא ע, א ר"ה ובעשור.
  - י מ"א.
  - יא דב"ז ח"ה סי' קלה הובא בב"א, וראה גם פ"ח, הקרי הלכות ח"ז ג, ב.
  - יב תוספות ב"ק ג, ב, ר"ה כדמחריגים, מ"א.
  - יג תהלים קיש, קבו.
- סימן נ**
- א** תשובת רב גפרוני (סי' פ), ובאגודה' ברבות חלק התשובות סי' שסג), סדר דבר עמדת, תוס' קידושין ל,

-
- א ר"ה לא צריכא, רא"ש קידושין פ"א סי' נג, מור וש"ע, וראה גם לעיל סי' א מהר"ב סי"ג, וראה לקמן סי' נד סוף ס"ד בענין הקדוש שלאחריו.
  - ב ובהם פרק ה.
  - ג תורת כהנים ריש פ' וקרא.
  - ד קידושין ג, א, וראה גם לקמן רס"י קנה, הל' ת"ת פ"ב ה"א, ק"א שם פ"א סוף מק"א.
  - ה עיי' הל' ת"ת פ"א ה"ד, פ"ב ה"א תש"ג, וראה גם לעיל סי' מז פ"ב.
  - ו סוד, לבוש, וראה, ב"ה, פרישה ס"ק ג.
  - ז מלאכי א, יא.
  - ח מנחות ק, ק, וראה לעיל רס"י מח, שבפסוקי דקריבות אמרנו ונשלמה פרים שפתינו.
  - ט הדין דא"ה ברבות לב, א, ב"י, לבוש, עיי' הקרי הלכות ח"ז יא, ב.
  - י מ"א ס"ק ב, וראה גם הל' ת"ת פ"ב ה"ד.
  - יא עיי' הפעם לקמן סי' פ"א ס"ה.
  - יב כנסת הגדולה ומ"א ס"ק א.
  - יג ולענין ברכת התורה עיי' לעיל סי' מז ס"ח תש"ג.
  - יד סי' זה שנוער לא הניע לדינו, וראה מוש"ע שם ס"ד, וראה סי' הנגדים – ה"ל עיי' 47 לענין תשעת באב